EDUSKUNNAN ULKOASIAINVALIOKUNTA 8.5.2018

JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMA 2019 - 2022 (VN1 4/2018 vp); ULKOMINISTERIÖN PÄÄLUOKKA

- Valtioneuvoston kehyspäätöksen 13.4.2018 myötä ulkoministeriön pääluokan määrärahat ovat vuosina 2018 - 2022 keskimäärin 1,1 miljardia euroa/vuosi eli noin 2 % valtion vuosittaisista menokehyksistä.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata sen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia ja ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Kestävällä pohjalla oleva talous, toimiva sääntöperustainen kauppajärjestelmä ja kansainvälinen kilpailukyky tukevat näiden tavoitteiden saavuttamista.
- Suomi harjoittaa aktiivista kahdenvälistä ja monenkeskistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se edistää keskinäisriippuvuuksien maailmassa kestävää kehitystä sekä kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.
- Suomi vaikuttaa tavoitteellisesti toimintaympäristöönsä osana pohjoismaista, eurooppalaista ja kansainvälistä yhteisöä. Toiminnalliset painopisteet eli Arktiset alueet, Itämeren turvallisuus, Suomen ja Ruotsin yhteistyö vahvistaminen, transatlanttinen yhteistyö ja rauhanvälitys otetaan toiminnassa huomioon johdonmukaisesti.
- Ulkoasiainhallinnon kannalta keskeiset strategiset painopistealueet ovat:
    - Ulkoasiainhallinto edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia työskentelemällä Suomen, sen lähialueiden ja kansainvälisen turvallisuuden ja vakauden hyväksi
    - Ulkoasiainhallinto edistää sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää
    - Ulkoasiainhallinto edistää Suomen kasvua tukevia avoimia taloussuhteita ja tukee suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin
    - Ulkoasiainhallinto työskentelee ihmisoikeuksien, tasa-arvon sekä demokratian
    - vahvistamiseksi
    - Ulkoasiainhallinto edistää Agenda 2030:n toimeenpanoa ja toimii ilmastonmuutoksen torjumiseksi
    - Ulkoasiainhallinto palvelee
- Ulkoasiainhallinnon toimintaedellytysten turvaaminen on entistä tärkeämpää Suomen kansallisen edun kannalta nopeasti muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä.

24.01.01 Toimintamenot

- Toimintamenot ovat kehyskaudella vuosittain noin 220 milj. euroa.
- Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan ja ketterään edustustoverkkoon jonka tarjoamia väyliä ja välineitä tulee hyödyntää maksimaalisesti. Toukokuussa 2015 aloittanut hallitus on linjannut, ettei edustustoja enää suljeta kuluvalla hallituskaudella.
- Suomi toimii vuosina 2017 - 2019 Arktisen neuvoston puheenjohtajana sekä vuosina 2018 - 2019 Euroopan neuvoston puheenjohtajana ja EU-puheenjohtajana loppuvuodesta 2019.
- Kehyskaudella jatketaan osana hallituksen kärkihankekokonaisuutta saatua Team Finland -erityisasiantuntijoiden erityisrahoitusta Suomen edustustojen toimipisteisiin, menovaikutus on 1,6 milj. euroa vuosittain.
- Ulkoasiainhallinnolle on osoitettu JTS-miljardin tuottavuussäästöstä 983 000 euroa vuonna 2020, 1 961 000 euroa vuonna 2021 ja 2 934 000 euroa vuonna 2022. Nykyisten laskentaolettamien perusteella säästö jatkuu vuoteen 2029 asti kasvaen noin miljoonalla eurolla vuosittain. Vuonna 2029 säästötavoite on yhteensä 9,6 miljoonaa euroa.
- JTS-miljardin tuottavuussäästö tulee johtamaan edustustoverkon ja ministeriön toimintojen voimakkaaseen supistamiseen ellei määrärahatasoon saada korjausta tulevina vuosina. Tätä koskevat suunnitelmat tulee valmistella kehyskauden aikana ja ensimmäisten edustustojen voidaan arvioida sulkeutuvan vuoden 2022 aikana.
- Samaan aikaan säästövelvoitteiden kanssa ulkoministeriön taloudelle aiheuttavat paineita mm. tietoturvavaatimusten lisääntyminen, edustustoverkko, valuuttakurssit sekä kiinteistöomaisuuden ylläpito.

24.01.74 Talonrakennukset

- Talonrakennuksiin osoitetaan 5,0 miljoonaa euroa/vuosi.
- Esitetty määrärahan nostaminen viiteen miljoonaan euroon vuosittain ei ratkaise akuuttia ongelmaa, jossa valtion omistamien kiinteistöjen korjausvelka kasvaa koko ajan. Todennäköiseksi riskiksi nousee kanslioiden ja/tai virka-asuntojen teknisen kunnon heikkeneminen. Seurauksena tästä voi olla kiinteistön osittainen tai kokonaan sulkeminen. Tulevaisuudessa korjausvelka kasvaa ja tulee vaatimaan huomattavia lisäresursseja ulkoministeriön kiinteistöhallintoon.
- Merkittävimpien ja pysyviksi katsottavien edustustojen osalta olisi pääsääntöisesti järkevämpää olla omistus- kuin vuokrakiinteistöissä. Asiasta on periaatteellinen yhteisymmärrys myös valtiovarainministeriön kanssa, mutta investointibudjetoinnin osalta tähän ei ole päästy.

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin osoitetaan noin 53 miljoonaa euroa/vuosi.
- Vuonna 2019 sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat ovat ulko- ja puolustusministeriön hallinnonaloilla yhteensä noin 109 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 noin 112 miljoonaa euroa vuosittain.
- Suunnittelussa on otettu huomioon ne kehysehdotuksen valmisteluvaiheessa tiedossa olevat kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi on osallistumassa.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Tarkoitukseen osoitetaan yhteensä 15,36 milj. euroa/vuosi.
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan noin 115 asiantuntijaa vuotuisesti.
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin.
- Määrärahaa saa käyttää myös sellaisen rauhanvälittämistoiminnan ja siihen liittyvän kapasiteetin vahvistamiseen, johon Suomi osallistuu, menoihin (500 000 euroa).

24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö

- Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoihin osoitetaan vuonna 2019 noin 573 miljoonaa euroa kasvaen 649 miljoonaan euroon vuonna 2022. Myöntö- ja sopimusvaltuuksia momentille esitetään 290 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja 323 miljoonaa euroa 2020 - 2022.
- Kehyskauden keskimääräinen kehitysyhteistyömäärärahojen BKTL-osuus säilyy noin 0,37 % vuosittain.
- Kehitysyhteistyössä panostetaan valtioneuvoston selonteon VNS 1/2016 painopistealueisiin, jotka edistävät useita Agenda 2030:n tavoitteita:
    - naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistaminen
    - kehitysmaiden talouksien kehittyminen työpaikkojen, elinkeinojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
    - yhteiskuntien demokraattisuus ja toimintakyvyn vahvistuminen, ml. verotuskyky
    - ruokaturvan, veden ja energian saatavuuden parantuminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö
- Kehitysyhteistyön pidemmän aikavälin tavoitteena on nostaa kehitysrahoitus YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosenttiin suhteessa bruttokansantuloon, vaikka siihen kohdistuu hallituskaudella säästöjä.

24.30.88 Finnfundin pääoman korottaminen

- Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin osoitetaan kehyskaudella 10 milj. euroa vuosittain.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset

- Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin osoitetaan 130 milj. euroa vuosina 2019 - 2021.
- Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin ja lainainstrumentteihin osana Suomen kehitysyhteistyötä. Määrärahaa on tarkoitus käyttää kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodote.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen. Finanssisijoituksia ei lasketa mukaan kansantalouden tilinpitoon.

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin kohdistetaan 78 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja vuodesta 2020 eteenpäin noin 87 miljoonaa euroa/vuosi.
- Määrärahatasoa vuonna 2019 on leikattu 8,0 miljoonaa euroa momentin siirtyvien erien johdosta.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.
- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin YK:lle.
- Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin 50 % on dollaripohjaisia.

24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (IBA)

- Momentille osoitetaan 1,7 milj. euroa vuonna 2019 ja 1,6 milj. euroa vuosina 2020 - 2022.
- Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyössä painotetaan monenvälistä yhteistyötä pohjoisissa alueneuvostoissa, pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa ja hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpanoa.
- Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuutta tukeva yhteistyö ja hankkeet.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kehyskaudella kertyvän vuosittain noin 34 milj. euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin.
- Tulot kertyvät mm. viisumien käsittelymaksuista, kiinteistöjen myyntituloista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien, YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista sekä kehitysavun palautuksista.
- Viisumikäsittelytulot ovat kasvaneet johtuen venäläisten ja kiinalaisten matkailijoiden edellisiä vuosia runsaammista viisumihakemuksista.